

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2501 เป็นต้นมา โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น "วิทยาลัยครูอุบลราชธานี" ในฐานะที่เป็น "วิทยาลัยครู" ได้ทำหน้าที่ผลิตครู 2 ระดับคือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) ซึ่งตามเป้าหมายเดิมโดยผลิตครูระดับ ป.กศ. ให้ไปสอนได้ในโรงเรียนประถมศึกษาและระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ให้ไปสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว นักเรียนครูที่จบออกไปส่วนใหญ่ไปเป็นครูสอนในระดับประถมศึกษา

การรับนักเรียนเข้าเรียนในวิทยาลัยครูอุบลราชธานีสำหรับระดับ ป.กศ. นั้นรับนักเรียนที่จบ ม.ศ. 3 จาก 3 จังหวัดคือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ และยโสธร ส่วนระดับ ป.กศ.ชั้นสูง รับโดยการคัดเลือกนักเรียนครูที่จบ ป.กศ. เข้าเรียนต่ออีก 2 ปี รวมใช้เวลาเรียนทั้งสิ้น 4 ปี โดยแบ่งเป็น ป.กศ. 2 ปี และ ป.กศ.ชั้นสูง อีก 2 ปี

อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีหลังนี้ ทางวิทยาลัยได้รับนักเรียนที่จบชั้น ม.ศ. 5 และ ม.ศ. 6 เข้าเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูประถม (ป.ป.) 1 ปี หลักสูตรนี้โดยยกเลิกไปเมื่อปีการศึกษา 2517

นอกจากนี้ในช่วงระยะ 4-5 ปีดังกล่าว ทางวิทยาลัยก็ได้เปิดสอนนักศึกษาภาค นอกเวลาทั้งระดับ ป.กศ. และ ป.กศ.ชั้นสูง อีกด้วย ขณะนี้ (ปีการศึกษา 2518) วิทยาลัยครูอุบลราชธานีมีจำนวนนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลารวมทั้งสิ้น 5,287 คน และมีอาจารย์ปฏิบัติงานอยู่จริง 158 คน ผู้บังคับบัญชาสูงสุดในวิทยาลัยมีตำแหน่ง "ผู้อำนวยการ" เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษ

ระบบการเรียนการสอนเป็นระบบ "เทอม" คือ มีหนึ่งเรียน 3 เทอมหรือ 3 ภาคเรียน ระบบการประเมินผลใช้ระบบแยกวิชาและระบบหน่วยกิต โดยใช้เกรด เป็นเครื่องกำหนดความสามารถในแต่ละวิชา และใช้ค่าเกรดเฉลี่ยเป็นเครื่องกำหนด รัศมีความสำเร็จการศึกษา

นอกจากนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2517 เป็นต้นมา วิทยาลัยได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาเอกสี่วิทยา ตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาประถมศึกษาของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒจนกว่าจะใช้หลักสูตรระดับปริญญาฉบับใหม่¹

การแบ่งสายงานในวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

วิทยาลัยครูอุบลราชธานีได้แบ่งงานออกเป็นฝ่าย ๆ แต่ละฝ่ายมีหัวหน้าเป็น ผู้ควบคุมดำเนินการและรับผิดชอบ แต่ละฝ่ายยังแบ่งออกเป็นหมวดหรือแผนกการต่าง ๆ โดยมีหัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าแผนกดำเนินการและรับผิดชอบต่อไปอีกดังนี้

ระดับบริหารวิทยาลัย

ผู้อำนวยการ

ที่ปรึกษา (คณะกรรมการวิทยาลัย)

ระดับปฏิบัติการ

แบ่งออกเป็น 9 ฝ่าย แต่ละฝ่ายระอบคอบแผนกหรือหมวดวิชา และ ผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะ คือ

¹แผนกสถิติและวิจัย, โฉมหน้าวิทยาลัยครูอุบลราชธานีในเชิงสถิติ ปีการศึกษา

1. สำนักงานเลขาธิการวิทยาลัย แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 9 แผนกดังนี้
 - 1.1 แผนกสารบรรณ
 - 1.2 แผนกการเงิน
 - 1.3 แผนกทะเบียนประวัติ
 - 1.4 แผนกประชาสัมพันธ์
 - 1.5 แผนกเอกสารการพิมพ์
 - 1.6 แผนกพัสดุครุภัณฑ์
 - 1.7 แผนกการไปรษณีย์
 - 1.8 แผนกการขนส่ง
 - 1.9 แผนกฝึกอบรมฯ
2. ฝ่ายวิชาการ แบ่งหน่วยงานออกเป็น 4 แผนกและ 15 หมวดวิชาดังนี้
 - 2.1 แผนกหลักสูตรและตารางสอน
 - 2.2 แผนกทะเบียนวัดผลการศึกษา
 - 2.3 แผนกวัดผลการศึกษา
 - 2.4 แผนกสถิติและวิจัย
 - 2.5 หมวดวิชาภาษาไทย
 - 2.6 หมวดวิชาภาษาอังกฤษ
 - 2.7 หมวดวิชาสังคมศึกษา
 - 2.8 หมวดวิชาคณิตศาสตร์
 - 2.9 หมวดวิชาวิทยาศาสตร์
 - 2.10 หมวดวิชาการศึกษา
 - 2.11 หมวดวิชาคหกรรมศาสตร์
 - 2.12 หมวดวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
 - 2.13 หมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์
 - 2.14 หมวดวิชาเกษตรกรรม

- 2.15 หมวดวิชาศิลปะ
- 2.16 หมวดวิชาหัตถศึกษา
- 2.17 หมวดวิชาพลานามัย ลูกเสือ และอนุภาษาศ
- 2.18 หมวดโรงเรียนประถมสาธิต
- 2.19 หมวดคณิศการฝึกสอน
3. ฝ่ายปกครองและสวัสดิการ แบ่งหน่วยงานออกเป็น 10 แผนกดังนี้
 - 3.1 แผนกหอพักชาย
 - 3.2 แผนกหอพักหญิง
 - 3.3 แผนกพัสดุหอพักชาย
 - 3.4 แผนกพัสดุหอพักหญิง
 - 3.5 แผนกอาหารและการครัวชาย
 - 3.6 แผนกอาหารและการครัวหญิง
 - 3.7 แผนกนักศึกษาเดินเรียนชาย
 - 3.8 แผนกนักศึกษาเดินเรียนหญิง
 - 3.9 แผนกรักษาความปลอดภัย
 - 3.10 แผนกพยาบาล
4. ฝ่ายอาคารสถานที่ แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 4 แผนกดังนี้
 - 4.1 แผนกอาคาร
 - 4.2 แผนกปรับปรุงสถานที่
 - 4.3 แผนกการก่อสร้างและซ่อมแซม
 - 4.4 แผนกการประปาและไฟฟ้า
5. ฝ่ายโครงการบริการการศึกษา แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 5 แผนกดังนี้
 - 5.1 สำนักงานฝ่ายโครงการ
 - 5.2 แผนกบริหารทางวิชาการ
 - 5.3 แผนกพัฒนาบุคลากร

- 5.4 แผนกพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน
- 5.5 แผนกพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
6. ฝ่ายเทคนิควิทยาการศึกษา แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 8 แผนกดังนี้
- 6.1 แผนกเครื่องฉาย
- 6.2 แผนกเครื่องเสียง
- 6.3 แผนกถ่ายภาพ
- 6.4 แผนกผลิตอุปกรณ์การศึกษา
- 6.5 แผนกศูนย์วัสดุอุปกรณ์
- 6.6 แผนกปฏิบัติการภาษา
- 6.7 แผนกโทรทัศน์วงจรปิด
- 6.8 แผนกนวัตกรรมการศึกษา
7. ฝ่ายห้องสมุด แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 4 แผนกดังนี้
- 7.1 แผนกจัดบริการ
- 7.2 แผนกซ่อมแซม
- 7.3 แผนกจัดหา
- 7.4 แผนกคนควา
8. ฝ่ายแนะแนว แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 4 แผนกดังนี้
- 8.1 แผนกกรรไให้คำปรึกษา
- 8.2 แผนกทุนการศึกษา
- 8.3 แผนกการอบรมนักศึกษา
- 8.4 แผนกศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
9. ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา แบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 3 แผนกดังนี้
- 9.1 แผนกกรรมการนักศึกษา
- 9.2 แผนกกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ
- 9.3 แผนกศิษย์เก่า

โฉมหน้าวิทยาลัยครูอุบลราชธานีในอนาคต²

ในปี พ.ศ. 2518 กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เนื่องมาจาก พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ซึ่งกำหนดให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ฉะนั้นวิทยาลัยครูอุบลราชธานีในอนาคตนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 เป็นต้นไป จึงมีฐานะเปลี่ยนไปจากเดิมดังนี้

1. ฐานะและหน้าที่

ตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 วิทยาลัยครูมีฐานะเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้การบริการทางวิชาการแก่สังคม และตามพระราชกฤษฎีกายกฐานะสถาบันฝึกหัดครูเป็นวิทยาลัยครู ตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2518 นั้นวิทยาลัยครูอุบลราชธานีเป็นแห่งหนึ่งใน 17 แห่งที่ได้รับยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูที่เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรี ฉะนั้นวิทยาลัยครูอุบลราชธานีจึงมีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเทียบเท่ามหาวิทยาลัยอื่น ๆ แต่ยังเป็นส่วนราชการสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการอยู่เหมือนเดิม

2. ระดับการศึกษาที่เปิดสอน

ในปีการศึกษา 2519 นี้วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจะเปิดสอนระดับปริญญาตรี หุดสาขาวิชาเอกตามหลักสูตรใหม่คือ "หลักสูตรระดับปริญญาของวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518" ตามหลักสูตรใหม่นี้จะมีการศึกษาระดับวิชาชีพอยู่ 2 ระดับคือ 1) ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.ชั้นสูง) และ 2) ระดับปริญญาตรีทางการศึกษาคือ ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) แต่ละระดับจะใช้เวลาเรียน 2 ปี โคนันนี้ผู้ที่เรียนจบ 2 ปีแรกจะได้วุฒิ ป.กศ.ชั้นสูง และอาจจะออกไปสอบบรรจุเป็นครูสอนในโรงเรียนเสียก่อน แล้วจึงสขมาเข้ามาเรียนต่ออีก

2 ปีหลังได้ เมื่อจบแล้วจะได้วุฒิ ค.บ. (วิชาเอก) แล้วออกไปบรรจุเป็นครูอีกต่อไป ส่วนผู้ที่ยังไม่อยากจะออกไปเป็นครูเมื่อเรียนจบ 2 ปีแรกแล้ว ก็อาจจะเรียนต่อไปจนจบปริญญาตรี ทั้งนี้โดยการคัดเลือกหรือสมัครคัดเลือกแล้วแต่กรณี

3. ระบบการบริหารในวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

การบริหารงานภายในวิทยาลัยจะเปลี่ยนไปจากเดิมกล่าวคือ วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจะมีส่วนราชการดังนี้

- 1) สำนักงานอธิการ ซึ่งแบ่งออกเป็นแผนก ๆ ได้
- 2) คณะวิชา ซึ่งอาจแบ่งเป็นภาควิชาได้

นอกจากนี้วิทยาลัยครูอุบลราชธานีจะมีอธิการคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบการบริหารงานของวิทยาลัย และอาจมีรองอธิการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่อธิการจะมอบหมาย ในสำนักงานอธิการจะมีหัวหน้าสำนักงานอธิการคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ในคณะวิชาจะมีหัวหน้าคณะวิชาคนหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบ และในภาควิชาจะมีหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบและอาจมีรองหัวหน้าสำนักงานอธิการ รองหัวหน้าคณะวิชา หรือรองหัวหน้าภาควิชาคนหนึ่งหรือหลายคนทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยก็ได้

สำหรับคณาจารย์ในวิทยาลัยจะมีศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์

อธิการจะไต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของวิทยาลัย โดยคำแนะนำของสภาการฝึกหัดครู และให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่ไม่เกิน 2 วาระ รองอธิการนั้นให้สภาการฝึกหัดครูแต่งตั้งโดยคำแนะนำของอธิการ และคณาจารย์ประจำวิทยาลัย และให้ดำรงตำแหน่งชั่วคราวระยะเวลาที่อธิการดำรงตำแหน่งอยู่

ส่วนหัวหน้าคณะวิชา รองหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าภาควิชา และรองหัวหน้าภาควิชา จะได้รับการแต่งตั้งจากคณาจารย์ประจำของวิทยาลัย และให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่ไม่เกิน 2 วาระ

4. แนวโน้มของการจัดสอน

การรับนักศึกษาเข้าเรียนในวิทยาลัยครูตามหลักสูตรระดับปริญญาฉบับใหม่ นั้นจะเลิกรับผู้จบ ม.ศ. 3 แต่จะรับผู้จบ ม.ศ. 5 และจบ ป.กศ. (เดิม) แทน

มีแนวโน้มว่าจะไม่แบ่งนักศึกษาออกเป็นประเภทภาคปกติ และประเภท ภาคนอกเวลาเหมือนปัจจุบันนี้ แต่จะให้มีประเภทเดียว โดยทุกคนจะต้องเสียค่าหน่วยกิต ในอัตราที่ถูกกว่าทุกวันนี้ (ปัจจุบันเก็บหน่วยกิตละ 25 บาท) และมีแนวโน้มว่าวันหนึ่งจะ เปิดสอนตั้งแต่เวลา 8.00 น. จนถึง 20.00 น. นักศึกษาจะต้องเลือกลงทะเบียนวิชา เรียนในช่วงเวลาที่ตนสามารถจะเข้าเรียนได้ อาจจะเป็นภาคเช้า ภาคบ่าย หรือตอนเย็น ก็ได้

การจัดสอนจะจัดเป็นระบบทวิภาคคือ ในปีหนึ่งมีเพียง 2 ภาคเรียน ๆ ละ 18 สัปดาห์ นอกจากจะจัดสอนนักศึกษาครูตามปกติแล้ว วิทยาลัยครูยังมีหน้าที่สำคัญอีก อย่างหนึ่งคือ "การฝึกอบรมครูประจำการ" แบบสะสมหน่วยกิต ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะ ของครูประจำการที่กำลังสอนอยู่ในโรงเรียนประถมหรือมัธยม ในกรณีนี้จะไม่ยอมรับผู้มีใบ ครูประจำการเข้าฝึกอบรมอย่างเช่น นักศึกษาภาคนอกเวลาในขณะนี้

5. การรับนักศึกษาในช่วงที่จะเริ่มเปลี่ยนแปลง

แนวว่าหลักสูตรระดับปริญญาตรีจะเริ่มประกาศใช้ในปีการศึกษา 2519 นี้ ก็ตาม แต่ยังมีกรรับนักเรียนที่จบ ม.ศ. 3 เข้าเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา (ป.กศ.) ต่อไปอีก 2 ปีคือ ปีการศึกษา 2519 และ 2520 หลังจากนั้นจะเลิกผลิตครูระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา (ป.กศ.) ใน 2 ปีดังกล่าวนี้จะรับนักศึกษาระดับ ป.กศ. จำนวนลดลงกว่าเดิม และในขณะเดียวกันจะเพิ่มจำนวนนักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูงให้มากขึ้น เพราะฉะนั้นในช่วง 2 ปีข้างหน้าวิทยาลัยครูอุบลราชธานีจะเปิดสอนทั้งระดับ ป.กศ. และ ป.กศ.ชั้นสูง ซึ่งเรียนตามหลักสูตรระดับปริญญาฉบับใหม่ สำหรับระดับ ป.กศ. จะเปิดสอน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงจาก หลักสูตรเดิม (พ.ศ. 2508) ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในระบบทวิภาค

ในช่วงระยะที่ผ่านมานี้จะเห็นได้ว่า วิทยาลัยครูอุบลราชธานีได้ขยายตัว และเปลี่ยนแปลงเร็วมา ทางวิทยาลัยได้คำนึงถึงคุณภาพของนักเรียนฝึกหัดครูเป็นสำคัญ ได้พยายามปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ และได้สนใจที่จะนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้กับนักเรียนฝึกหัดครู เช่น การสอนแบบคณะ การสอนแบบจุลภาค และได้จัดหาสื่อทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้อยู่เสมอ นอกจากนี้ก็ได้จัดส่งอาจารย์ไปปฏิบัติงาน ไปสัมมนาเกี่ยวกับการปรับปรุงเทคนิคการเรียนการสอนในระดับการฝึกหัดครูตามภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อนำเอาความรู้มาปรับปรุงการเรียนการสอนในวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในปีการศึกษา 2513 วิทยาลัยครูอุบลราชธานีได้เริ่มเข้าร่วมในโครงการปรับปรุงการฝึกหัดครูและบริการการศึกษา³ (Teacher Training Cum Education Extension Programme)

โดยความร่วมมือและช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโกและองค์การยูนิเซฟ เพื่อพัฒนามาตบตาของวิทยาลัยครูให้มีส่วนในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในท้องถิ่นให้กว้างขวางขึ้น สถานฝึกหัดครูมีใช้เพียงแต่ผลิตครูใหม่เท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้นำและให้บริการทางวิชาชีพแก่โรงเรียนในท้องถิ่น โดยให้การศึกษาระหว่างประจำการแก่ครูในท้องถิ่นด้วย โครงการนี้มีเป้าหมาย คือ

- 1) ปรับปรุงการนิเทศการฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครู
- 2) อาจารย์ในสถานฝึกหัดครูเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการแก่ครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในท้องถิ่น
- 3) จัดอบรมส่งเสริมความรู้และวิทยฐานะแก่ครูในท้องถิ่น
- 4) จัดทำคู่มือครู แนะนำหลักสูตร และวิธีสอน ตลอดจนอุปกรณ์การสอน เพื่อใช้ในโรงเรียน
- 5) สร้างศูนย์วัสดุการศึกษาในสถานฝึกหัดครู

³วิทยาลัยครูอุบลราชธานี, รายงานกิจการประจำปี 2515.

6) ให้อาจารย์ในสถานศึกษาฝึกหัดครูติดต่อกับโรงเรียนในท้องถิ่น ทำการทดลอง วิจัย เพื่อปรับปรุงวิธีสอนและอุปกรณ์ร่วมกับคณะครูในโรงเรียน

7) สำรวจและวัดผลการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในท้องถิ่นเป็นระยะ ๆ

ปัจจุบันนี้วิทยาลัยครูอุบลราชธานีโดยฝ่ายบริการการศึกษาได้จัดตั้งศูนย์วัสดุการศึกษา โดยเรียกชื่อใหม่ว่าเป็น "ศูนย์หลักสูตรและแบบเรียน" เปิดบริการให้แก่ครู อาจารย์ นักศึกษาได้เข้ามาใช้บริการ แต่ว่าการให้บริการอยู่ในวงจำกัดไม่เอื้ออำนวยประโยชน์อย่างเต็มที่ ส่วนการบริการทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ นั้นเริ่มแรกก็มีหน่วยงานโสตทัศนศึกษาสังกัดฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาในปีการศึกษา 2516 ได้มีการปรับปรุงการบริหารงานภายในวิทยาลัยเสียใหม่ หน่วยงานโสตทัศนศึกษาก็ได้เปลี่ยนฐานะมาเป็นฝ่ายเทคนิควิทยาการศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ยังมีหน่วยงานที่ทำงานดักคั่นหรือซ้ำซ้อนกันอยู่ ทำให้ความสามารถในการใช้งานอยู่ในขอบเขตจำกัด ไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้เต็มประสิทธิภาพของโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์นั้น ๆ

ดังนั้นวิทยาลัยครูอุบลราชธานีควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินงานโสตทัศนศึกษา โดยเฉพาะเพื่อเป็นศูนย์กลางบริการโสตทัศนวัสดุและโสตทัศนูปกรณ์แก่ทุกมหาวิทยาลัยในวิทยาลัยในรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา (Educational Media Center) เพื่อเป็นแหล่งกลางในการให้บริการจัดหา ผลิต ควบคุม และบริหารงานในคานาเครื่องมือและวัสดุการสอน ทั้งสิ่งพิมพ์และวัสดุที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์แก่คณาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนครูประจำการในท้องถิ่นด้วย

เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์การสสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ มีคุณสมบัติที่ต่อการศึกษาอย่างใหญ่หลวง และในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษานี้ มีใจว่าจะดำเนินการจัดตั้งได้โดยง่าย เพราะการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาหรือศูนย์โสตทัศนศึกษา และการบริหารงานของหน่วยให้ได้ผลดีนั้น ควรจะได้นำถึงความเกี่ยวข้องและความต้องการของหน่วยงาน

ต่าง ๆ เป็นสำคัญ การลอกแบบของหน่วยงานอื่นมาใช้ อาจไม่ไฉนผลดีเท่าที่ควร ควร
ดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของตนเองจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด⁴

เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของ
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ผู้ทำการวิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสำรวจประสบการณ์ ความจำเป็น
และความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาของอาจารย์และนักศึกษาของวิทยาลัยครูอุบลราชธานีที่มีต่อ
การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา และต้องการสำรวจถึงสภาพโดยทั่วไปของโสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่ใน
วิทยาลัยทั้งหมด เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางสำหรับวางโครงการจัดตั้ง
ศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับวิทยาลัยต่อไป ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี
และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ความมุ่งหมายทั่วไป
 - 1.1 เพื่อศึกษาถึงสถานะของโสตทัศนูปกรณ์ในสถาบันการฝึกหัดครู
 - 1.2 เพื่อหาข้อสังเกต อุปสรรค ปัญหาในการบริหารงานโสตทัศนศึกษา
ในสถาบันการฝึกหัดครู
 - 1.3 เพื่อเป็นการเสนอปัญหาและความต้องการโสตทัศนูปกรณ์ต่อผู้บริหาร
ระดับสูงได้พิจารณาและดำเนินการแก้ปัญหาเหล่านั้น
 - 1.4 เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครู
ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวางยิ่งขึ้น
 - 1.5 เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของ
สถาบันการฝึกหัดครู

⁴สำเนา วรังกูร, คำบรรยายวิชา Administration of Audio-Visual
Program, 2512.

2. ความมุ่งหมายเฉพาะ

- 2.1 เพื่อสำรวจจำนวนโสตทัศนูปกรณ์ชนิดต่าง ๆ ของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพ ความจำเป็น ปัญหา และความคิดเห็นต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนของอาจารย์ในด้านการบริการ การบริหาร การจัดตั้ง ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพและความจำเป็นของโสตทัศนูปกรณ์ต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา
- 2.4 เพื่อเสนอแนะโครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา การดำเนินงานด้านบริหาร และหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาของวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ได้สำรวจจำนวนและชนิดโสตทัศนูปกรณ์จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายเทคนิควิทยาการศึกษา และหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ของวิทยาลัย
2. ได้ศึกษาถึงประสิทธิภาพความจำเป็น ปัญหา และความคิดเห็นต่อการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของอาจารย์ของวิทยาลัย ซึ่งปฏิบัติงานระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2518 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2518 และของนักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ทั้งภาคปกติและภาคนอก
3. การดำเนินงานด้านโสตทัศนศึกษา และการดำเนินงานด้านบริหารของวิทยาลัย ศึกษาจากการแบ่งสายงานในวิทยาลัย

ขอบจำกัดของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย กำหนดไว้เพียงอาจารย์ของวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2518 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2518 และนักศึกษาระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ทั้งภาคปกติ และภาคนอกเวลาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยอันนี้

1. จะได้เป็นแนวทางในการพิจารณาจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาของวิทยาลัยครูอุบลราชธานี
2. จะเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์และนักศึกษาเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย

วัสดุอุปกรณ์ หมายถึงอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัสดุ เครื่องมือ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนเลือกมา และวางแผนใช้รวมเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตรวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับความตองการระดับชั้น สติปัญญา และความสามารถของนักเรียน เพื่อให้ขบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วัสดุทัศนศึกษา เป็นสาขาวิชาการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับการผลิต การเลือก และการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวหนังสือเป็นสำคัญ

ศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึงแหล่งกลางที่ให้บริการและให้ขอเสนอเทศเกี่ยวกับวัสดุประกอบการเรียนการสอน เพื่อช่วยงานในด้านการเรียนการสอน⁵
หมายถึงศูนย์เก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการสอน และเป็นหน่วยบริการในการประชุมอบรมและการฝึกปฏิบัติงานทางวัสดุทัศนศึกษา⁶

⁵ Krentzman Sara Srygley The Materials Center (Bulletin No. 22 C. State, Department of Education), p. 6.

⁶ Carol Purvis, "The Bibb Country IMC," Audio-Visual Instruction (The Department of Audio-Visual Instruction, WEA, September, 1969).

โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

หมายถึงการศึกษา สํารวจ และวิเคราะห์ถึงชนิด จำนวน ตลอดจนสภาพ
ของสื่อทัศนูปกรณ์ และประสพการณ์ ความจำเป็น ปัญหา และความคิดเห็น
ของอาจารย์และนักศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและจัดตั้ง
ศูนย์สื่อการศึกษาของวิทยาลัยต่อไป

อาจารย์ หมายถึงอาจารย์ผู้สอนประจำในวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

นักศึกษา หมายถึงนักศึกษาระดับ ป. กศ. ชั้นสูง ทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลา

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของต่างประเทศ

โทมัส พี ทาเดนา⁷ (Thomas P. Tadena) ได้ทำการวิจัยในปี ค.ศ. 1956
เรื่อง งานทัศนศึกษาสำหรับมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ พบว่า

1. งานของหน่วยทัศนศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย คือ
 - 1.1 ช่วยการถ่ายทอดความรู้
 - 1.2 บริการเครื่องมือและวัสดุทัศนศึกษาทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
 - 1.3 ส่งเสริมการวิจัยทางด้านทัศนศึกษา
 - 1.4 บริการนำส่งและรับกลับ เครื่องมือและวัสดุทัศนศึกษาแก่คณะต่าง ๆ
ในมหาวิทยาลัย
 - 1.5 การผลิตวัสดุทัศนศึกษา

⁷Thomas P. Tadena, "A Proposed Audio-Visual Program for the
University of the Philippines" A Doctorial Dissertation in Education,
Indiana University, 1956.

2. แบบหรือกระบวนของการบริหารงานทางคานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยควรเป็นแบบสังเขต (Centralization) คือ งานโสตทัศนศึกษาทั้งหมดควรรวมอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน

3. โสตทัศนบุคลากรควรมีความรู้ทั้งด้านวิชาชีพและด้านเทคนิค

4. ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษาควรเทียบเท่าหัวหน้ากอง และเป็นตำแหน่งทางวิชาการ

5. จัดการฝึกอบรมอาจารย์ประจำการให้รู้จักใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

6. คณะกรรมการศูนย์โสตทัศนศึกษาควรประกอบด้วยตัวแทนจากคณะต่าง ๆ และจากฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย

7. ขอเสนอแนะจากการวิจัย

7.1 มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยสมควรจะมีการสอนวิชาโสตทัศนศึกษาที่สอดคล้องกับวิชาการ การบริการและการผลิตวัสดุโสตทัศนศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

7.2 การสอนวิชาโสตทัศนศึกษาควรจะเน้นหนักในระดับปริญญาโทขึ้นไป

7.3 ทางมหาวิทยาลัยควรจะร่วมมือกับศูนย์โสตทัศนศึกษาแห่งชาติ

โซเฟีย โลซานโน พรูเคนเซียบโค⁸ (Sofia Lozano Prudenciado) ได้ศึกษาวิจัยในหัวข้อ "การจักเสนอโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับวิทยาลัยครูฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. 2498" เพื่อเสนอแนะการจักโครงการโสตทัศนศึกษาที่ดี ที่สามารถจะจักใหม่ขึ้น โดยพิจารณาถึงพื้นฐานของแหล่งอุปกรณ์และความต้องการเป็นหลัก ผลการวิจัยพบว่า

002944

⁸Sofia Lozano Prudenciado, "A Proposed Audio-Visual Program for the Philippines Normal College" A Doctorial Dissertation in Education, Indiana University, 1955

1. แม้วามีอาจารย์บางคนเห็นความสำคัญ แต่มีอาจารย์อีกไม่น้อยที่ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญ
2. หน่วยโสตทัศนศึกษาเป็นหน่วยหนึ่งอยู่ภายใต้แผนกวิชาการ
3. ทางการเงินยังมีงบประมาณไม่แน่นอนและไม่เพียงพอ
4. การบริหารโครงการยังบกพร่อง ขาดฝ่ายผลิต การเก็บรักษา
5. การให้ความรู้ทางโสตทัศนศึกษามีก่อนประจำการในระหว่างประจำการไม่มี
6. วิทยาลัยเหล่านี้มีความต้องการที่จะมีศูนย์โสตทัศนศึกษา พร้อมทั้งงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และควรมีการอบรมครูให้มีความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษาด้วย

โอซีเอส เอ โรซาริโอ⁹ (Oseas A. Rosario) ได้วิจัยเรื่อง "การจัดโปรแกรมโสตทัศนศึกษาสำหรับโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์จัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนและวิทยาลัยในประเทศฟิลิปปินส์ ผลของการวิจัยพบว่า

1. งานโสตทัศนศึกษากำลังขยายตัวไปทั่วประเทศ
2. งานโสตทัศนศึกษาจะสัมฤทธิ์ผล เมื่อมีการประสานงานกันระหว่างคณะหรือภาควิชา
3. หัวหน้าหน่วยโสตทัศนศึกษาควรมีความรู้ในด้านบริหาร การนิเทศ การร่างหลักสูตรพอ ๆ กับงานโสตทัศนศึกษา
4. แนวโน้มการจัดหน่วยงานและบริหารงานโสตทัศนศึกษาควรเป็นแบบกระจายอำนาจ (Decentralization)
5. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาควรปรึกษากับคณะกรรมการและสภาวิทยาลัย

⁹Oseas A. Rosario, "A Proposed Audio-Visual Program for the School and College in the Phillipines" A Doctorial Dissertation in Education, Indiana University, 1956.

6. หน้าที่ของศูนย์โสตทัศนศึกษาคือ การฝึกอบรมครูประจำการ การวิจัย การผลิต การบริการโสตทัศนวัสดุ และประชาสัมพันธ์

7. ควรได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

เฟร็ด ฮาเคลอโรด และวิลเลียม อัลเลน¹⁰ (Fred Harclerod and William Allen) ได้ให้แนวคิดสำหรับการจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาว่า

1. หน่วยโสตทัศนศึกษาของระดับหน้าที่หลักไว้อย่างชัดเจน
2. อาคารสถานที่ควรประกอบด้วยบริเวณที่เจ้าหน้าที่ศูนย์โสตทัศนศึกษาได้ปฏิบัติงานบริหารรับจ่าย ห้องลองเครื่องฉาย ห้องทดลองเครื่องเสียง บริเวณสำหรับผลิตงานกราฟิค และซ่อมบำรุงเครื่องมือ
3. งบประมาณควรตั้งไว้สำหรับการรับจ่ายแต่ละปีอย่างรัดกุม
4. บุคลากรควรมีทั้งผู้ที่รับประกาศนียบัตรทางโสตทัศนศึกษา และบุคคลที่ได้รับประกาศนียบัตรทางสายอาชีพ
5. การดำเนินการทางเทคนิค เช่น การเลือกซื้อ การจัดแบ่งหมวดหมู่ การดูแลรักษา และการบริการนำส่งและรับกลับ การดำเนินการอย่างมีระบบ
6. ควรพิจารณาว่าการบริหารงานโสตทัศนศึกษาควรเป็นแบบการกระจายอำนาจ (Decentralization) หรือแบบรวมอำนาจ (Centralization).
7. ควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน ระหว่างหน่วยงานโสตทัศนศึกษากับผู้มาใช้บริการ

"This document is the property of the Thailand Information Center (TIC), Chulalongkorn University and is to be returned within two weeks to the Thailand Information Center, Ratasart Building, Chulalongkorn University"

¹⁰ Fred Harclerod, and William Allen, Audio-Visual Administration (IOWA, W.M.C. Brown, 1951), pp. 16-20.

สมาชิกของสมาคมโสตทัศนศึกษาแห่งรัฐออเรกอน¹¹ (Oregon Audio-Visual Association) ได้พยายามวิเคราะห์แยกแยะหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าศูนย์วัสดุการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. งานคานบริหาร (Administration) คือ การรวบรวมวัสดุการศึกษาทั้งหมดไว้ในศูนย์ เพื่อให้บริการแก่คณะต่าง ๆ ทั้งมหาวิทยาลัย ควบคุมการบริหาร และการดำเนินงานทั้งหมดของศูนย์ รวมทั้งการเลือกซื้อเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาใหม่ ๆ ตลอดจนการรายงานและเก็บสถิติการใช้เครื่องมือ และวัสดุโสตทัศนศึกษาของอาจารย์และนักศึกษา

2. งานคานประชุมอบรม (Supervision) คือ การให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตทัศนศึกษาตามคณะต่าง ๆ เปิดการอบรมคณาจารย์ประจำการให้รู้จักใช้รู้จักผลิต และรู้จักแหล่งวิทยาการในชุมชน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3. งานคานให้คำปรึกษาหารือ (Advisory) ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือผู้บริหารเกี่ยวกับการออกแบบอาคารใหม่ ช่วยงานร่างหลักสูตร และช่วยในการเลือกซื้อเครื่องมือ และวัสดุโสตทัศนศึกษาแก่ผู้บริหารและผู้อำนวยการหลักสูตร

4. งานคานเทคนิค (Technical) ได้แก่ การบำรุงรักษาซ่อมแซมเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา ผลิตหรือช่วยเหลือในการผลิตวัสดุโสตทัศน อบรมครู อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาให้รู้จักใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ

อีริคสัน¹² (Erickson) ได้ให้แนวการวางโครงการหน่วยโสตทัศนศึกษาไว้ดังนี้

¹¹ Oregon Audio-Visual Association, Recommended Minimum Standard for Instructional Materials Program in Oregon Public Schools, May, 1952, pp. 2-3. (Mimeograph)

¹² Carlton W.H. Erickson, Administering Audio-Visual Services (New York : Macmillan, 1959). p. 8.

1. การจัดตั้งหน่วยโสตทัศนศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องการใช้เครื่องมือและวัสดุการสนทนา การบริการคานต่าง ๆ ต้องให้ศูนย์โสตทัศนศึกษาซึ่งเป็นหน่วยกลางเป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น

2. ผู้ดำเนินการบริหารงานโสตทัศนศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดตั้งคณะผู้ร่วมงานของศูนย์โสตทัศนศึกษาประกอบด้วยผู้อำนวยการ ซึ่งมีความสามารถและมีคุณสมบัติพอที่จะดำเนินงานให้บริการทั่วมหาวิทยาลัยเป็นหัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษา

3. หน้าที่ของหัวหน้าหรือผู้อำนวยการ ศูนย์โสตทัศนศึกษามีดังนี้

3.1 ให้คำแนะนำและกำหนดนโยบายในการบริหารงาน

3.2 วางโครงการระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาของศูนย์

3.3 วางมาตรการในการใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

3.4 ดำเนินการขรมครุประจำการ

3.5 ดำรงสัมพันธ์ภาพกับยูนิเทคส์ ครูใหญ่ และกรรมการร่างหลักสูตร

3.6 จัดทำงบประมาณเป็นโครงการระยะยาว

3.7 จัดดำเนินงานประชาสัมพันธ์

3.8 ประเมินผลงานบริหารงานอยู่เนืองนิจ

4. ดานการเงิน

4.1 ค่าใช้จ่ายในงานบริหารงานโสตทัศนศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสนทั้งหมด

4.2 รับผิดชอบในการใช้จ่าย

4.3 ขอความสนับสนุนดานการเงินจากสมาคมการศึกษา

4.4 คิดค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนทั้งหมด

4.5 หากค่าเฉลี่ยปานกลางของการใช้จ่ายในรช 10 ปีที่ผ่านมา

โนเอล¹³ (Noel) ได้กล่าวว่าหัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษามีความรับผิดชอบและ
การดำเนินงานในด้านการเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาดังนี้

1. ประเมินผลและเลือกเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา
2. ให้คำแนะนำการใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา
3. บริการให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครู อาจารย์ใหญ่ ศึกษานิเทศก์ ครูโสตทัศนศึกษา
และสถาปนิกในเรื่องกิจกรรมและปัญหาของงานโสตทัศนศึกษา
4. ดำเนินการฝึกอบรมโสตทัศนบุคคล
5. ทดลอง ค้นคว้า วิจัย เพื่อประเมินผลการใช้วัสดุโสตทัศนศึกษา และ
ความจำเป็นของการผลิตวัสดุโสตทัศนศึกษาในอนาคต
6. ผลิตวัสดุโสตทัศนศึกษา เพื่อสนองความต้องการของหลักสูตรพิเศษ
7. ที่ความหมายของหลักสูตรและโสตทัศนศึกษาให้เป็นที่เข้าใจแก่ครูและบุคคล
ภายนอก

ชาร์ลส เอฟ ชุลเลอร์ เฮนรี เจ สเคลลี่ และโดนัล สกอตต์¹⁴ (Charles
F. Schuller, Henry J. Skelly, and Donal Scott) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ
สถานะและความต้องการทางโสตทัศนศึกษาในมลรัฐฮาวายเมื่อปี พ.ศ. 2503 ผลของ
การวิจัย ผู้ทำการวิจัยเสนอแนะว่า

1. ควรจัดให้มีผู้อำนวยการโสตทัศนศึกษาของรัฐ
2. ควรกระจายศูนย์โสตทัศนศึกษาไปตามท้องถิ่น เพื่อบริการแก่สถานศึกษา
ต่าง ๆ

¹³Francis N. Noel, "Principle of Administering A-V
Program," Audio-Visual Materials of Instruction Part I, Chicago
University of Chicago Press, 1949, p. 194.

¹⁴Charles F. Schuller, Henry J. Skelly, and Donal Scott,
"Survey of Audio-Visual Education in Hawaii, It Status and Needs,"
A.V. Communication Review. Vol. 12, No. 1(Spring, 1964), pp. 125-6.

3. ควรปรับปรุงห้องเรียนเกี่ยวกับการควบคุมแสงสว่าง
4. ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนได้รับความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับสื่อมวลชนใหม่ ๆ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญทางโสตทัศนศึกษาจากมหาวิทยาลัยมาเป็นวิทยากร
5. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น
6. ควรพัฒนาโครงการโทรทัศน์การศึกษาให้มากขึ้นทั่วประเทศ

ในปี ค.ศ. 1955 สมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา¹⁵ (National Education Association) ได้ทำการวิจัยโดยออกแบบสอบถามไปยังครู อาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อสอบถามถึงการบริการด้านเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาที่ทางหน่วยโสตทัศนศึกษาบริการให้ ผลของการวิจัยพบว่า

1. หน่วยโสตทัศนศึกษาต้องเป็นบริการให้เปล่า และให้ครู อาจารย์ได้ยืมวัสดุโสตทัศนศึกษาได้ตามคำเรียกร้อง
2. ให้คำแนะนำแก่ครู ให้รู้จักใช้โสตทัศนวัสดุประกอบการสอน
3. แจ้งให้ครูทราบว่ามีวัสดุโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ มีอะไรบ้าง และที่กำลังส่งมาใหม่
4. เลือกซื้อเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา
5. ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่รู้จักใช้เครื่องมือโสตทัศนศึกษา
6. ซ่อมแซมเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาที่ชำรุด
7. ช่วยเหลือคณะกรรมการฝ่ายหลักสูตรในคานวัสดุการสอนต่าง ๆ
8. ให้บริการนำส่งและรับกลับคืนเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ในชุมชน
9. ฝึกอบรมหรือสาธิตให้ครูประจำการรู้จักใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

¹⁵ National Education Association, "Audio-Visual Education in Urban Association District 1953-1954" Research Bulletin Vol. 3, No. 3(October, 1955), p. 100.

10. ช่วยเหลือครูประจำชั้นและนักเรียนในการผลิตอุปกรณ์ง่าย ๆ
11. หารูปกิจกรรมสำคัญ ๆ ของโรงเรียน
12. ช่วยเหลือครูประจำชั้นวางแผนการนำนักเรียนออกทัศนศึกษานอกสถานที่
13. ช่วยเหลือในการผลิตรายการวิทยุ
14. ทำงานด้านประชาสัมพันธ์
15. ทำการวิจัยทางโสตทัศนศึกษา

ในปี พ.ศ. 2512 มาร์เกิล¹⁶ (Margales) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงทัศนคติต่อการใช้สื่อการศึกษา (Educational Media) ใหม่ ๆ ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดมาบริการแก่อาจารย์ในคณะต่าง ๆ ได้ใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาในการสอนดังนี้

1. อาจารย์ผู้นิยมใช้เครื่องฉายภาพข้อมธรรมมากที่สุด กระจกหน้าต่างของลงมา และเครื่องฉายภาพที่จับกับเครื่องสอนใจน้อยที่สุด

2. ความนิยมชมชอบในการใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษามากหรือน้อยนั้น

เป็นเพราะ

- 2.1 วัสดุอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญทั้งหมด

- 2.2 เสียเวลาในการเตรียมตัวและคัดเลือกวัสดุโสตทัศนศึกษา

- 2.3 คณะอาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือโสตทัศนศึกษามาก่อน

- 2.4 ขาดห้องเรียนที่เหมาะสมสำหรับใช้เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

- 2.5 วัสดุโสตทัศนศึกษาที่นำมาบริการส่วนมากมักจะเก่า ชำรุด และล้าสมัย

¹⁶Richard Allan Margales, "A Study of Media Use, Attitude and Barriers as Measurements for Evaluating the Influence of Extra Media Support. Service Faculty Teaching in Classroom" Doctorial Dissertation Michigan State University, 1969.

2.6 ไม่ได้รับเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาตามที่ต้องการใช้

2.7 มีงบประมาณน้อย

2.8 งบประมาณตาของ เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาไม่ถึงจุดให้

อยากใช้

2.9 ภาควิชาไม่สนับสนุนในการใช้ เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

3. ผู้วิจัยได้เสนอแนะการสร้างทัศนคติที่ดีแก่คณาจารย์ต่อการใช้ เครื่องมือและ วัสดุโสตทัศนศึกษาดังนี้

3.1 หัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษาต้องพยายามสร้างบรรยากาศให้คณาจารย์ พึ่งพอใจในการใช้

3.2 หัวหน้าศูนย์โสตทัศนศึกษาต้องพยายามทำงานร่วมกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อช่วยกันวางนโยบายของศูนย์วัสดุการสอน

3.3 พยายามสร้างทัศนคติที่ดีแก่คณาจารย์ในการใช้ เครื่องมือและวัสดุ โสตทัศนศึกษาในการสอนแต่ละครั้ง

4. ทางมหาวิทยาลัยต้องให้ความสนับสนุนในกาน

4.1 บริการ เครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษา

4.2 พัฒนาระเบียบวิธีสอนในท้าวหนา

4.3 สนับสนุนให้ศูนย์วัสดุการศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

นายธีรกุล ศรีจันทร์พงศ์¹⁷ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อปี พ.ศ. 2512 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อเสนอแนะ

¹⁷ธีรกุล ศรีจันทร์พงศ์, "โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แขนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.

โครงการสำหรับดำเนินการด้านบริหาร และหน้าที่ของศูนย์โสตทัศนศึกษาตามความต้องการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อเสนอแนะแผนผังของอาคารสถานที่ พื้นที่ โสตทัศนอุปกรณ์ตามโครงการ ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีเครื่องมือ อุปกรณ์ และการผลิตโสตทัศนวัสดุอยู่บ้างแล้ว
2. อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการโสตทัศนวัสดุประเภทหุ่นจำลอง และโสตทัศนอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการทดลอง
3. โสตทัศนอุปกรณ์ที่มีความต้องการรองลงมาคือ เครื่องอัดสำเนา หอกระจายโทรทัศนวงจรปิด และเทปโทรทัศน
4. มีความเห็นว่าภาพยนตร์ 8 มม. และฟิล์มลูนมีความจำเป็นน้อย
5. การบริหารงานโสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นยังขาดระเบียบแบบแผน ชูนำ และยังไม่เป็นศูนย์โสตทัศนศึกษา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริการโสตทัศนศึกษา

นายวิเชียร นิตยะกุล¹⁸ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยโครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2513 เพื่อศึกษาความต้องการของศูนย์โสตทัศนศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อสำรวจวิเคราะห์สำหรับการดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในด้านหน้าที่การบริหาร เครื่องมือวัสดุ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และปัญหาการใช้บริการโสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุ

¹⁸ วิเชียร นิตยะกุล, "ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย : โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

ผลการวิจัย

1. จากการสำรวจ ปรากฏว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาใช้ในการบรรยายและใช้ในการผลิตจำนวนมาก
2. อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนมากมีประสบการณ์เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาไม่มากนัก
3. อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ชอบใช้โสตทัศนอุปกรณ์เป็นครั้งคราว
4. อาจารย์ส่วนมากมีความเห็นว่า ควรมีสูนย์โสตทัศนศึกษาไว้บริการเป็นส่วนกลางและอยู่ร่วมกับห้องสมุด
5. อาจารย์ส่วนมากนิยมใช้โสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุประเภทเครื่องขยายเสียง สไลด์ ทองฉาย แผนภูมิ ภาพฉาย แผนภาพ ภาพวาด เครื่องฉายเอกสาร
6. อาจารย์ส่วนมากต้องการคำแนะนำ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ และข้อเสนอแนะให้จัดรวบรวมงานห้องสมุดและศูนย์โสตทัศนศึกษาที่จะก่อตั้งใหม่ เข้าด้วยกัน เป็นศูนย์วัสดุการศึกษากลาง ขึ้นตรงต่อสำนักงานอธิการบดี ประสานงานควบคุมศูนย์วัสดุการศึกษาของคณะต่าง ๆ เพื่อให้บริการ

นางสาวปราณี นนทมาศ¹⁹ ได้ทำการวิจัย โดยมุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาปัจจุบัน ปัญหาความต้องการทางโสตทัศนศึกษาของอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุง วางแผน แก้ไข และวางแนวทางสำหรับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลของการวิจัยปรากฏว่า ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังขาดแคลนโสตทัศนอุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก อาจารย์มีความต้องการใช้

¹⁹ปราณี นนทมาศ, "ศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย โครงการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

non-project Materials ในอัตราค่อนข้างสูง มีความต้องการมากที่จะได้รับบริการและ
กิจกรรมต่าง ๆ จากหน่วยโสตทัศนศึกษาทั้งที่ศูนย์ปัตตานี และหาดใหญ่ โดยให้เป็นหน่วยงาน
อิสระดำเนินการเป็นระยะคือ 5 ปี และ 8 ปี ปัญหาที่ประสบได้แก่ การขาดแคลน
อุปกรณ์ งบประมาณ และอัตรากำลังคน

ในปี พ.ศ. 2516 นายสมภพ โรจนพันธ์²⁰ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโครงการ
ศูนย์โสตทัศนศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและ
วิเคราะห์การจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในด้านการบริหารงาน
ศูนย์โสตทัศนศึกษา และการบริการโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อศึกษาความต้องการ ทัศนคติ
และความคิดเห็นของอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีต่องานโสตทัศนศึกษา เพื่อ
ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ในการสอนและการฝึกอบรมของอาจารย์ใน
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อเสนอแนะโครงการสำหรับดำเนินการศูนย์โสตทัศนศึกษา

ผลของการวิจัยพบว่า

1. ร้อยละ 91.43 ของอาจารย์ นักวิชาการ เห็นด้วยกับการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษา
2. ปัญหาที่อาจารย์ นักวิชาการประสบ ได้แก่ การขาดแคลนโสตทัศนอุปกรณ์และ
สถานที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
3. อาจารย์ นักวิชาการมีความต้องการที่จะได้รับการแนะนำเกี่ยวกับการใช้
โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนบ้าง เพราะส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางโสตทัศนศึกษาน้อย
และได้ขอเสนอแนะว่า
 1. สถาบันควรสำรวจโสตทัศนอุปกรณ์ที่มีอยู่ตามคณะหรือสำนักต่าง ๆ เพื่อ
ขึ้นทะเบียนไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการขอใช้บริการ
 2. สถาบันควรจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาขึ้นเป็นสวนกลาง มีหน้าที่บริการสื่อ

²⁰สมภพ โรจนพันธ์, "โครงการศูนย์โสตทัศนศึกษาสำหรับสถาบันบัณฑิตพัฒน-
บริหารศาสตร์" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

การเขียนการสอนสมัยใหม่แก่คณะหรือสำนักต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยราชการภายนอก โดยรวมโสตทัศนอุปกรณ์ซึ่งจัดกระจายอยู่ตามคณะหรือสำนักไว้ด้วยกัน

3. การวิจัยที่ควรจะทำเพิ่มเติมคือ การสำรวจความต้องการทางโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ของอาจารย์ นักวิชาการ และของนักศึกษาอีกครั้งหนึ่ง หลังจากดำเนินการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาแล้ว

นางสาวบุญชู บวรสุขประชา²¹ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางของไทยเมื่อปี พ.ศ. 2516 เพื่อต้องการทราบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูภาคกลางของไทยในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหาร การจัดบุคลากร การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของอาจารย์ การบริหาร การผลิต และงบประมาณ

ผลของการวิจัย

ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางมีดังนี้

1. การดำเนินงานบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษามีปัญหาคือ การจัดเวลาอบรมและฝึกการใช้โสตทัศนอุปกรณ์แก่อาจารย์ และการสร้างความสัมพันธ์ของชุมชนยังมีน้อยไป การจัดบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่บริการและการผลิตวัสดุกราฟิกมีไม่เพียงพอ
3. การจัดอาคารสถานที่ที่มีปัญหาคือ วิทยาลัยครูบางแห่งไม่มีห้องต่อไปนี้โดยเฉพาะคือ ห้องผลิตโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องสมุดโสตทัศนศึกษา และห้องเรียนจำนวนมากไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์
4. โสตทัศนอุปกรณ์ประเภทการสอนมีปัญหา คือ

²¹ บุญชู บวรสุขประชา, "ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์โสตทัศนศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคกลางของไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

4.1 อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนน้อยหรือใช้ในบางเทอม

4.2 การบริการและการผลิตมีปัญหาลึกเกี่ยวกับการจัดเตรียมสื่อทัศนอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับเนื้อหาทุกวิชา

5. สำหรับในค่านงบประมาณยังมีศูนย์สื่อทัศนศึกษาบางแห่งมีปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ

และได้ขอเสนอแนะว่าควรจัดเพิ่มช่างเทคนิคและช่างวาดเขียนที่มีความรู้ค่ากว่าระดับปริญญาตรีช่วยงานบริการ และผลิตสื่อทัศนอุปกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น ลดชั่วโมงการสอนของผู้บริหารศูนย์สื่อทัศนศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้มีเวลาทำงานค่านนี้เต็มที่ นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงห้องเรียนทุกห้องหรือจำนวนหนึ่งให้มีเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับใช้สื่อทัศนอุปกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย